

دانشگاه علوم پزشکی بابل

دانشکده پرستاری و مامایی فاطمه زهرا (س) رامسر

کتابچه راهنمای واحد فارماکولوژی بالینی برای دانشجوی پرستاری

تهیه و تنظیم: نسرين نوابی و دکتر فاطمه غفاری

اعضاء هیئت علمی دانشکده پرستاری فاطمه الزهرا (س) رامسر

سال تحصیلی ۹۴-۹۳

- ✓ مقدمه ۱
- ✓ معرفی درس کارآموزی فارماکولوژی برای دانشجوی پرستاری ۲
- ✓ معرفی مربی آموزشی ۲
- ✓ معرفی محیط آموزشی ۳
- ✓ شرح درس و چرخه های آموزشی ۴
- ✓ روش کار ۵
- ✓ نمونه فرم های ارزشیابی دانشجو ۶

مهم : دانشجویان محترم لطفاً دفترچه را کاملاً مطالعه نموده تا در مورد ضوابط اجرایی درس اطلاعات کافی کسب نمایید. بعداً به هیچگونه اعتراضی در مورد عدم آگاهی از ضوابط فوق ترتیب اثر داده نخواهد شد.

توجه : عدم شرکت در اولین جلسه
توجیهی به منزله حذف واحد خواهد
بود و هیچ عذری پذیرفته نخواهد
شد.

مقدمه

آموزش ، برنامه ریزی آن و کیفیت ارائه آن همیشه و در همه حال از اهمیت بسیار بالائی برخوردار بوده و هست . برون ده آموزش هایی با اهداف آموزشی منطبق هستند که دارای برنامه ریزی دقیق ، منظم با پیگیری مداوم اجرای آن برنامه ها می باشند .

واحد فارماکولوژی بالینی در پرستاری نیز برای دانشجویان پرستاری در ارتقای کیفیت حرفه ای و اجتماعی آن بسیار مهم بوده و از اهداف آموزشی این درس محسوب می شود. حتی اجرای دقیق و منظم و کامل چرخه های آموزشی این درس می تواند به ارتقای شغلی دانشجویان پرستاری در سطح اجتماع منجر شود و نگاه جامعه نیز دستخوش تغییرات مفید و مثبتی نسبت به پرستار گردد.

پرستاری یک دیسپلین کل نگر است که دغدغه اصلی آن ارائه مراقبت با کیفیت به بیمار است. محاسبات دارویی ، آشنایی با راه های ورود دارو به بدن ، وسایل کاربردی در این مرحله و آشنایی با خود دارو و مکانیسم و عوارض آن در پرستاری از بیمار بسیار مهم است.

از آنجایی که ضوابط و مقررات مربوط به درس کارآموزی در این کتابچه بیان شده است لذا، دانشجویان ملزم به مطالعه دقیق و کامل این کتابچه می باشند تا از کلیه مقررات مربوطه اطلاع پیدا کنند. تاکید می گردد عدم آگاهی دانشجویان از ضوابط و مقررات مربوطه به هیچ عنوان توجیه پذیر نخواهد بود و مطابق مقررات برخورد خواهد گردید.

معرفی فارماکولوژی بالینی برای پرستار

کد درس ۴۶

نام درس: فارماکولوژی بالینی

پیش نیاز: فارماکولوژی

تعداد واحد: ۱ (۵۱ ساعت)

نوع واحد: کارآموزی

محیط کارآموزی:

مراکز بهداشتی درمانی ، بیمارستانها بخشهای داخلی و جراحی ، عفونی ، زنان و زایمان ، وکودکان

زمان ارائه : همزمان با داروشناسی نظری

هدف کلی درس:

ایجاد بستر مناسب جهت پیاده کردن اطلاعات علمی در زمینه فارماکولوژی در موقعیت های واقعی

شرح کارآموزی : در حین کارآموزی فارماکولوژی بالینی دانشجو موظف به بررسی و شناخت کاربرد انواع داروها ، اثرات دارویی و عوارض آنها را در مورد بیماران متفاوت می باشد .

شیوه ارزشیابی :

ارزیابی انجام و ارائه تکالیف بالینی (ارائه کنفرانس دارویی و گزارش موردی)

ارزیابی شیوه عملکرد دانشجو در ارائه درمانهای دارویی (رعایت دوز دارو و سایر اصول تجویز دارو)

پیامد یادگیری:

دانشجو موظف است:

۱. مهارت‌های لازم برای برقراری ارتباط مناسب با بیماران را کسب و اعمال کند.
۲. ۶ اصل صحیح در دارو دادن به بیمار را رعایت کند.
۳. اهمیت اجرای صحیح تجویزات داروی را درک کند.
۴. واژه‌ها و اصطلاحات مرتبط با فارماکولوژی را بدانند و بکار ببندد.
۵. ابزار و وسایل کاربرد در این مورد را براحتی شناسایی کرده و بکاربرد (از قبیل سرنگ، میکروست، تجهیزات وریدی مثل پمپ انفوزیون و...)
۶. براحتی واژه‌های مربوط به اوزان را شناسایی کرده و بتواند از فرمولها جهت محاسبات دوز دارو استفاده کند.
- ۷- به درستی قادر به نوشتن و خواندن نام دارو باشد.
- ۸- داروهای مشابه از نظر شکل ظاهر را تفکیک نماید.
- ۹- به تاریخ تولید و انقضاء دارو در زمان مصرف توجه می کند.
- ۱۰- شرایط حفظ و نگهداری دارو در بخش را برقرار سازد.
- ۱۱- در شناسایی بیمار درست برای داروی خاص توجه نماید.
- ۱۲- نکات خاص دارو را به بیمار و همراه آموزش دهد.
- ۱۳- محلول مناسب برای داروی خاص را شناسایی و حجم درست دارو را به شیوه صحیح به بیمار بدهد.
- ۱۴- در دادن و کشیدن دارو به نکات اسپتیک و شستن دستها توجه نماید.
- ۱۵- شرایط دریافت غذا با داروی خاص را بدانند و به همراه و بیمار آموزش دهد.
- ۱۶- روش گزارش عوارض جانبی ناشی از داروها را فرا گرفته و بکار گیرد.

معرفی مربی بالینی

مطابق استانداردها و برنامه راهبردی دروس فارماکولوژی بالینی مربی بالینی که همان ترجمه کلمه انگلیسی Preceptor می باشد می تواند از اعضاء هیات علمی دانشکده پرستاری باشد. این اساتید باید تمام وقت یا پاره وقت و قطعاً با تجربه باشند.

مربی بالینی باید دارای مدرک لیسانس یا فوق لیسانس ویا دکترای پرستاری بوده همراه با حداقل سه سال سابقه کار بالینی و حداقل ۳ سال کار آموزش بالینی با دانشجویان رادربخش های درمانی دارا باشد. او باید به داشتن رفتار حرفه ای مطلوب مشهور باشد. مستندات چنین رفتاری، رعایت اخلاق پزشکی و ارائه خدمات آموزشی مانند: تعامل با بیماران در رابطه با ارائه اطلاعات دارویی، در دسترس بودن، آموزش و مشاوره در رابطه با استفاده مناسب از داروها، گزارش عوارض جانبی داروها و اطلاعات فارماکوکینتیکی داروهاست. لازم است توجه گردد که مستندات تنها محدود به این موارد نیستند و بر حسب نیاز می توانند توسعه یابند.

معرفی محیط آموزشی

کلیه مراکز درمانی و آموزشی وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی کشور است.

گام های آموزشی طراحی شده برای این واحد عبارتند از:

روز اول و دوم: معرفی برنامه ، اهداف ، تکالیف و شیوه ارزشیابی دانشجوی و همچنین بحث در زمینه بررسی تاریخ مصرف دارو و شیوه های نگهداری آن در بخش، اوزان ، فرمول های محاسباتی ، راه های دریافت دارو و واژه های تخصصی در کاربرد دارو
روز سوم و چهارم: آشنایی با آنتی بیوتیک های وسیع الطیف
روز پنجم و ششم: آشنایی با داروهای قلب و عروق و داروها در ترالی اورژانس
روز هفتم و هشتم: آشنایی با داروهای آنتی کوگولانت ها ، ضدالتهاب و ضد درد ، قوانین داروهای نارکوتیک در بخش
روز نهم: بررسی نظرات دانشجویان در مورد واحد فارماکولوژی بالینی ، بررسی مشکلات علمی دانشجویان و ارزشیابی دانشجویان

روش کار :

پس از هماهنگی با مربی بالینی و در ابتدای شروع دوره یک جلسه توجیهی عمومی ۲ ساعته برای آشنایی دانشجویان با روش های اجرایی واحد فارماکولوژی بالینی برگزار می گردد . سپس مطابق با ریز برنامه طراحی شده که در اختیار دانشجویان قرار داده خواهد شد.

برای هر چرخه لاگ بوک هایی طراحی شده است که در آن تکالیف هر جلسه مشخص می باشد . دانشجوی موظف است در انتهای هر جلسه

برگ مربوط به تکالیف جلسه را تکمیل و مربی آموزشی نیز آن را تأیید ، مهر و امضاء نماید . مربیان محترم آموزشی باید این مسئله را جدی

بگیرند و اجازه ندهند دانشجوی برگ های تکالیف را جمع و در آخر چرخه تکمیل نماید در این صورت مربی محترم برگ تکالیف را تأیید

نخواهند نمود . حداکثر تا یک هفته پس از اتمام بازه زمانی هر چرخه ، لاگ بوک تکمیل شده به اداره کارآموزی تحویل داده خواهد شد

بعد از یک هفته لاگ بوک چرخه فوق تحویل گرفته نخواهد شد

تذکر مهم : حداکثر تا یک هفته پس از اتمام بازه زمانی هر چرخه ، لاگ بوک تکمیل شده به اداره کارآموزی تحویل

داده خواهد شد بعد از یک هفته لاگ بوک چرخه فوق تحویل گرفته نخواهد شد و نمره لاگ بوک صفر منظور می شود .

نکات مهم :

✓ دانشجوی باید از ساعت ۷/۳۰ تا ۱۳/۳۰ و یا ساعت ۱۳/۳۰ تا ۱۸/۳۰ در محیط آموزشی بالینی حضور داشته باشد .

✓ برگ تکلیف هر جلسه باید در آن جلسه توسط دانشجوی تکمیل و توسط مربی آموزشی تأیید و مهر و امضاء گردید .

✓ مدت زمان اجرای هر گام آموزشی در محدوده زمانی تعیین شده می باشد .

- ✓ دانشجو ملزم به استفاده از یونیفورم پرستاری می باشد .
- ✓ مربی بالینی باید دانشجو را فقط با رویت و دریافت معرفی نامه از آموزش دانشکده پذیرش نماید.
- ✓ دانشجو ملزم به نصب کارت شناسایی بر روی یونیفورم خود می باشد.
- ✓ مدت زمان حضور دانشجو در بخش ۶ ساعت می باشد که باید مراعات شود .
- ✓ در صورت عدم حضور دانشجو در جلسات توجیهی ، عدم کسب حد نصاب نمره ارزشیابی (۲ و یا همان ۱۲) و یا صلاحدید مربی ، ملزم به تکرار (تکمیل) واحد کارآموزی خواهد بود.
- ✓ حداقل نمره قبولی ۱۰ به بالا می باشد .

تذکر :

- ✓ دانشجویان مطابق برنامه اعلام شده به بخش ها معرفی می شوند لذا امکان تغییر محیط آموزشی نمی باشد.
- ✓ نمره قبولی درس کارآموزی ۱۰ و بالاتر می باشد. در صورت عدم انجام تکالیف و فعالیت های مربوط به واحد نخواهند توانست نمره قبولی را کسب کنند .

- ✓ دانشجو باید در حفظ و نگهداری لاگ بوک ها دقت کامل نماید. در صورت دریافت مجدد لاگ بوک از مربی نمره منفی لحاظ خواهد شد.
- ✓ در صورت عدم تحویل لاگ بوک نمره واحد فارماکولوژی بالینی صفر خواهد بود .
- ✓ دانشجو موظف است کارت شناسایی خود را در آخر ترم به واحد آموزش دانشکده تحویل نماید. ثبت نمره دانشجو در محیط سما منوط به تحویل کارت شناسایی است.
- ✓ دانشجو باید در طول ترم به طور مداوم به برد کارآموزی توجه نموده تا از تغییرات احتمالی در برنامه مطلع گردد .
- ✓ دانشجو باید جهت رویت برنامه های کارآموزی به سایت دانشکده مراجعه نماید.

دانشجویان محترم فرم ارزشیابی موجود در لاگ بوک را مطالعه نمایند تا از

وچگونگی ارزشیابی توسط مربی آگاه گردید.

نمونه فرم ارزشیابی توسط مربی بالینی تکمیل خواهد شد .

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی بابل - دانشکده پرستاری و مامائی فاطمه زهراء (س) رامسر

فرم ارزشیابی کارآموزی دانشجویان واحد فارماکولوژی سال ۱۳۹۴

دانشجویان ترم نیمسال سال تحصیلی

نام و نام خانوادگی دانشجو:

نام بخش و بیمارستان:

تعداد واحد کارآموزی:

تاریخ شروع و خاتمه کارآموزی:

تعداد روزهای غیبت:

موجه

غیر موجه

نام و نام خانوادگی مربی :

نمره مأخوذه از فرم ارزشیابی :

نمره مأخوذه از تکالیف :

نمره کارآموزی :

ردیف	وظایف دانشجو	همیشه ۱	اکثر اوقات ۰/۷۵	برخی اوقات ۰/۵	بندرت ۰/۲۵	هرگز ۰
۱	رفتار حرفه ای شدن: ۱. ضوابط اسلامی را رعایت می کند. ۲. قوانین و مقررات دانشکده را رعایت می کند. ۳. بهداشت فردی (یونیفورم، کفش، ناخن،...) را رعایت می کند. ۴. در موعد مقرر در بخش حضور یافته و آنرا ترک می کند. ۵. بادلایل موجه و با اطلاع مربی از بخش خارج شده و زمان مقرر برای استراحت را رعایت می کند. ۶. به قوانین و مقررات بخش آشنا بوده و آنها را رعایت می کند. ۷. نسبت به نیاز های آموزشی بیمار و خانواده اش احساس مسئولیت دارد. ۸. نسبت به انجام وظایف محوله در امر آموزش احساس مسئولیت دارد.					
۲	ارتباط اثر بخش: ۱. با بیمار و خانواده با خوشرونی و متانت برخورد کرده و به آنان احترام می گذارد. ۲. جهت برقراری ارتباط با پرسنل بخش از شیوه مناسب استفاده می نماید. ۳. جهت بیان احساسات، مطرح نمودن سوالات و کاهش اضطراب در مصرف دارو بیمار و خانواده فرصتهای مناسب را فراهم می نماید. ۴. به مربی و کارکنان بخش و سایر دانشجویان احترام گذاشته و در مواقع لزوم با آنان همکاری می نماید ۵. در آموزش به بیمار از جملات شفاف و واضح استفاده می کند. ۱. نظرات و انتقادات منطقی مربی و مسئولین را با خوشرونی می پذیرد و از راهنماییهای آنها استفاده می کند. ۲. از تکرار رفتارهایی که مورد انتقاد قرار گرفته است، خود داری می کند. ۳. خود را با محیط و موقعیتهای جدید سازگار نموده و احساسات خود را کنترل می کند.					

	۳- شناخت اصطلاحات دارویی: ۱- کلیه واژه های کاربردی در فرایند دارو دادن را می داند. ۲- دستورات پزشک را بدرستی از پرونده ی بیمار می خواند. ۳- دستورات دارویی در کاردکس دارویی و گزارش پرستار را بدرستی می خواند. ۴- قادر به خواندن برچسب دارویی از قبیل نام ، حجم و مقدار و میلی گرم دارو است.					
ردیف	وظایف دانشجو	همیشه ۱	اکثر اوقات ۰/۷۵	برخی اوقات ۰/۵	بندرت ۰/۲۵	هرگز ۰
4	اقدامات قبل از دارو دادن: ۱- تاریخ مصرف و انقضای دارو را از روی بسته دارویی، بدرستی می خواند ۲- از چگونگی نگهداری دارو در جعبه دارویی آگاه است. ۳- نسبت به عدم کاربرد داروی بدون نام و برچسب آگاه است. ۴- روش های مختلف مصرف دارو را بدرستی می داند. ۵- جهت آماده کردن دارو دست های خود را بدرستی به شیوه ی صحیح می شوید. ۶- نکات استریل را در باز کردن سرنگ رعایت می کند. ۷- نکات استریل را در استفاده کردن از سرنگ رعایت می کند. ۸- شناخت کلی در زمینه ابزار دارو از قبیل می ژر... را دارا است. ۹- از تمیز بودن وسایل کاربردی در زمان چیدن دارو آگاه است. ۱۰- در حفظ و نگهداری ابزار دارو کوشا می باشد. ۱۱- در زمینه نگهداری صحیح دارو (از نور ، حرارت ، استریل بودن ، رنگ داروی حل شده ، ..) آگاهی دارد ۱۲- می تواند در پیشگیری از مصرف داروهای توسط کودک یا بیمار ناتوان اقدام نماید. ۱۳- روشهای حفظ و نگهداری، فرم مخصوص داروهای ناکوتیک را می داند. ۱۴- آگاهی از داروی مشابه یا Placebo در داروهای ناکوتیک را دارد. ۱۵- داروهای پرخطر از قبیل پتاسیم کلراید ، دیگوکسین ، کلسیم ، انسولین و... را می شناسد. 16 - داروهایی که نباید از یک مسیر وریدی تزریق شود، را می شناسد					
5	مراقبت پرستاری حین دادن دارو به بیمار ۱- ارائه دارو در زمان صحیح ۲- ارائه داروی صحیح ۳- ارائه دارو به بیمار صحیح ۴- شیوه ی صحیح تجویز دارو ۵- ارائه دوز صحیح دارو ۶- ثبت گزارش صحیح دارو ۷- قادر است موارد احتیاط در مصرف داروی خاص را شناسایی کند ۸- می تواند حجم حلال را برای تزریق انفوزیون دارو از طریق میکروست تعیین نماید ۹- قادر است زمان صحیح انفوزیون دارو از طریق میکروست را محاسبه کند ۱۰- قادر است تداخلات دارویی با مواد غذایی خاص را شناسایی کند ۱۱- داروهایی که بصورت گاوژ برای بیمار تجویز می شود را شناسایی کند					

ردیف	وظایف دانشجو	همیشه ۱	اکثر اوقات ۰/۷۵	برخی اوقات ت ۰/۵	بندرت /۲۵ ۰	ه ر گز ۰
۶	<u>مراقبت پرستاری در بعد از دادن دارو به بیمار</u> ۱- می تواند عوارض دارویی را شناسایی کند ۲- شناخت کافی از پوزیشن بیمار پس از مصرف دارو دارد. ۳- در زمینه تغییرات آزمایشگاهی ناشی از مصرف دارو شناخت کافی دارد. ۴- قادر به شناسایی تداخل دارویی است. ۵- شرایط صحیح نگهداری داروی حل شده را، از نظر حرارت محیط، تاریخ مصرف می داند. ۶- نکاتی که باید بر روی برچسب داروی های حل شده منظور گردد ، از قبیل (تمیز بودن شیشه شربت دارویی، تاریخ بازشدن دارو، نام بیمار و...) توجه دارد. ۷- در طریقه نگهداری دارو در منزل، راهکارهای خلاقانه ای رابه بیمار و خانواده ارائه می دهد. ۸- راهکارهایی را برای یادآوری زمان مصرف دارو به بیمار و افراد خانواده پیشنهاد می دهد					

روش نمره گذاری:

۱- تکالیف: کنفرانس

یک نمره

مشارکت فعال در بحث های دارویی

یک نمره

ارائه گزارش از یک داروی خاص

یک نمره

جمع آوری بروشور و راهنمای مصرف دارو

یک نمره

امتحان پایان ترم بخش

۳ نمره

۲- فرم ارزشیابی بالینی

۱۳ نمره

(دارای ۱۵ نکات عمومی و ۴۰ نکات اختصاصی)

۲۰ نمره

فرم ۵: جدول ارزشیابی معرفی بیمار در راند بخش (۱نمره)

فرم ثبت فعالیت های بالینی در کارآموزی فارماکولوژی بالینی

دستورالعمل	تاریخ	بخش/بیمارستان	تشخیص بیمار	امضا مربی	ملاحظات
برقراری ارتباط صحیح با بیمار و خانواده					
توانایی خواندن نام دارو و از روی اتیکت دارو نوشته					
کاردکس و پرونده بیمار					
اندازگیری علائم حیاتی					
تجویز دارو po					
تجویز دارو po					
تجویز دارو IM					
تجویز دارو IM					
تجویز دارو IM					
تجویز دارو IV					
تجویز دارو IV					
تجویز دارو IV					
تجویز دارو SQ					
تجویز دارو SUPP					
تجویز دارو inhalation					
ثبت گزارش پرستاری					
ثبت گزارش پرستاری					
ثبت گزارش پرستاری					
ثبت گزارش پرستاری					

بررسی شناخت حداقل تشابه ظاهری ۴ دارووبیان ویژگی تشابه در قسمت موضوع جدول

تاریخ	موضوع	امتیاز ارزیابی	ملاحظات و تایید مربی

فرم ثبت گزارش دارویی پس از دادن دارو

تاریخ	تشخیص	خلاصه محتوای آموزشی و روش آموزش	تایید و بازخورد مربی

ملاحظات و تایید مربی	امتیاز	موضوع و خلاصه محتوا	تاریخ

معرفی حداقل ۵ دارو که به شکل انفوزیون گرفته می شود با نوع سرم مطلوب جهت انفوزیون

ثبت خاطرات و تجربیات شاخص بالینی:

جدول ارزشیابی دانشجو در طول دوره

ملاحظات	نمره ی دانشجویی	نمره استاندارد	موارد ارزشیابی
		نمره ۱	ارائه آموزش به مددجو
		نمره ۲	ارائه کنفرانس بالینی
		نمره ۲	دارو
		نمره ۲	فرایند پرستاری
		نمره ۱	کنفرانس
		نمره ۲	Post test (بررسی وقدرت حل چند مثال در تبدیل اوزان ومحاسبه دوز دارو وتنظیم قطرات)
		نمره ۶	تکالیف
		نمره ۱۴	فرم ارزشیابی
		نمره ۲۰	جمع نمره

نظرات و پیشنهادات مربی

امضا

نظرات و پیشنهادات دانشجو

امضا